Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІЛОЛОГІЇ ТА МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН

Збірник
наукових праць

2018

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІЛОЛОГІЇ ТА МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН

Збірник наукових праць

Наукові записки
Рівненського державного гуманітарного університету

Заснований в 2009 році

Рівне – 2018

ББК 81.2
А - 43
УДК: 81. 243

Актуальні проблеми філології та методики викладання гуманітарних дисциплін: Збірник наукових праць. Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. — Рівне: РДГУ, 2018. — 172 с.

Збірник наукових праць містить статті з актуальних проблем викладання іноземної мови, філології, теоретико-методологічних, культурологічних, літературознавчих, мовознавчих проблем спілкування.

Матеріали можуть бути корисними для науковців, працівників навчальних закладів, викладачів та студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:
Совтис Наталія Миколаївна − доктор філологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);
Заступник головного редактора:
Мороз Людмила Володимирівна – кандидат філологічних наук, професор (відповідальний редактор) (Рівненський державний гуманітарний університет).

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Деменчук Олег Володимирович – доктор філологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);
Івашкевич Едуард Зенонович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);
Малафіїк Іван Васильович – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);
Михальчук Наталія Олександрівна − доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);
Павелків Роман Володимирович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);
Петренко Оксана Борисівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);
Сайчук Руслана Леонідівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);
Сіранчук Наталія Миколаївна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);
Бісовецька Людмила Андріївна – кандидат філологічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет;
Кучма Тетяна Валерівна – кандидат філологічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет;
Лук'яник Людмила Василівна – кандидат педагогічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет);
Ніколайчук Галина Іванівна – кандидат педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);
Постоловський Руслан Михайлович – кандидат історичних наук, професор, член-кореспондент Міжнародної слов'янської академії наук, ректор (Рівненський державний гуманітарний університет);
Романюк Світлана Констянтинівна – кандидат філологічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет;
Терещенко Тетяна Вікторівна – кандидат філологічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет;
Ясногурська Людмила Михайлівна – кандидат філологічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет.

Затверджено Вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 10 від 27.11.2018 р.).

За достовірність фактів, дат, назв і т. п. відповідають автори статей. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії. Рукописи рецензуються і не повертаються.

Адреса редакції: *33028 м. Рівне, вул. Пластова, 31. Рівненський державний гуманітарний університет*

ISBN 966 — 7281 — 09 — 03. © Рівненський державний гуманітарний університет, 2018

Key words: *natural science competence, natural science component, ecological skills, curriculum, junior schoolboy.*

УДК 373.3.016:811 **К.М. ПАВЕЛКІВ, О.Л. САМЧУК**

РОЗВИТОК МОВЛЕННЄВОЇ АНГЛОМОВНОЇ АКТИВНОСТІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ ГРИ

У статті розглянуто ігрову діяльність у процесі вивчення старшими дошкільниками іноземної мови. Гра має якості, що сприяють розвитку комунікативних навичок і знань дитини. Висвітлено деякі види ігор, які доцільно застосовувати, викладаючи старшим дошкільникам англійську мову.

Ключові слова: *гра, ігрова діяльність, комунікація, дитина дошкільного віку.*

It’s more thon a game
It’s an institution.
Thomas Aughes.

Постановка проблеми. У наш час все більше розширюються зв’язки України із зарубіжними країнами, й інтерес до вивчення англійської мови невпинно зростає. У методиці викладання англійської мови існують різні способи оптимізації навчальної діяльності, в тому числі й гра. Ігри аперіодично висвітлюються в методичній літературі, оскільки викликають інтерес викладачів іноземної мови своєю розважальністю, навчаючою дією, можливістю використання як засобу емоційної розрядки, мотивації навчальної діяльності, з метою тренування, для контролю знань і навичок дошкільників. Предметом дослідження статті є гра, а саме ігри на початковому етапі вивчення англійської мови. Метод роботи є дослідити чи важливо й доречно використовувати різноманітні види ігор, особливо на початковому етапі, які ігри є ефективними і краще сприймаються дошкільниками.

Актуальність дослідження. Ігрова діяльність на занятті дуже важлива. Дошкільники люблять рухливі ігри, трохи старші захоплюються загадками, кросвордами, змаганнями. Проводячи такі заняття, обов’язком педагога є створити атмосферу дружби, довіри на занятті, не тільки ставити свої умови гри, але й приймати ідеї дітей. Під час гри всі мають рівний статус. Вона під силу навіть слабким дошкільнятам. Слабкий у мовній підготовці дошкільник може стати першим у грі: винахідливість та кмітливість стають важливішими за знання предмета.

Працюючи над даною темою використовувала різноманітні методи дослідження гри: описовий метод зіставний метод, статистичний метод А зараз розглянемо різні види ігор.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Під час навчання дошкільників мовленнєва діяльність є і об,єктом, і засобом навчання. Модель оволодіння іншомовною мовленнєвою діяльністю у процесі такого навчання передбачає рух від актів діяльності з використанням нерозділених на мовні елементи комунікативних блоків, через осмислення мовної структури знову до актів діяльності, але вже на іншому рівні (Г.О.Китайгородська).

Для навчання дошкільників англійської мови повинні використовуватися форми і методи, які базуються на використанні різноманітних компонентів ігрової діяльності у поєднанні з виконанням різноманітних вправ та таких прийомів як запитання, демонстрація різноманітного унаочнення, вказівка, пояснення та ін. Характерним для поведінки дітей на заняттях має бути їх активна ігрова та оперативна діяльність.

Специфіка застосування ігрових методів при навчанні дошкільників англійської мови, перш за все, полягає в тому, що на заняттях педагог постійно виконує роль режисера-організатора і ведучого учасника ігрової діяльності. Він враховує уже набутий дітьми досвід участі у сюжетно-рольових, театралізованих іграх, іграх з правилами (дидактичних, рухливих, музичних, народних тощо). Це є важливим чинником того, що діти без особливих ускладнень усвідомлюють зміст, творчий задум, сюжет, роль, правила, рольові та організаційні взаємини, інші ознаки гри, краще розуміють навчальні завдання. Цим запобігається перетворення заняття в гру-розвагу.

Провідним методом на заняттях виступає дидактична гра з розвитку англомовного мовлення дітей на основі елементарної лексики дитячого спілкування, в якій дії дітей регулюються ігровими завданнями та ігровими правилами.

Дидактичні ігри покликані своїм змістом здійснювати навчання, нести в собі навчальні завдання, ррозв’язання яких повинно реалізовуватися засобами активної, захоплюючої ігрової діяльності (Л.В.Артемова, А.М.Богуш). На заняттях за основу ігрового сюжету береться життєвий досвід, конкретна діяльність з предметами-іграшками, дії в ігрових ситуаціях, імпровізація дітей. Розв’язання дидактичних завдань має бути пов,язане з виконанням предметноїдіяльності, рухів, тренування вимови, мовленням, слуханням музики.

Модель кожного заняття – це уявна ігрова ситуація в повному, розгорнутому вигляді, що, як норма, охоплює всю тривалість заняття. Керівництво ігровою діяльністю дітей передбачає ознайомлення із змістом та правилами гри, особливостями контролю за виконанням ігрових навчальних завдань. Необхідність дотримуватися цих вимог та вимоги урізноманітнювати види ігрової діяльності дітей диктує запровадження у

навчальний процес певним чинном стандартизованих підходів до здійснення ігрової діяльності на заняттях (Т.М.Шкваріна).

Метою статті є розкрити пріоритетність розвиваючої, освітньої, виховної цілей навчання дошкільників англійської мови у порівнянні з практичною метою зумовлює пріоритетність процесу навчання у порівнянні з його результатами. Це пояснюється тим, що сприятливі умови навчання, атмосфера «чарівної казки», урахування індивідуальних особливостей кожної дитини є важливішими, ніж якісні та кількісні показники його результатів. Виклад основного матеріалу.

Рольова гра як методичний прийом навчання іноземних мов одержала широке застосування у практиці. Рольова гра деякими зарубіжними методистами (J.Revell, J.Laylor) визначається як спонтанна поведінка того, хто навчається, його реакція на поведінку інших людей, що беруть участь в гіпотетичній ситуації. Методист D.Berne дотримується такої самої думки. Він визначає рольову гру як прийом, коли учень повинен вільно імпровізувати в межах заданої ситуації, виступаючи в ролі одного з її учасників. Вона належить до групи активних засобів навчання, допомагає активізувати мовну діяльність дошкільників, формує у них уміння самостійно висловлювати свої думки, виховує в учнів почуття впевненості в собі, сприяє створенню позитивного психологічного мікроклімату на занятті, залучає до активної мовленнєвої діяльності всіх дітей.

Для дошкільників рольова гра – це ігрова діяльність, в якій вони беруть на себе певні ролі й виконують їх. Навчальний характер цієї діяльності дітьми не усвідомлюється. Рольова гра має велике виховне значення. Вона допомагає згуртувати колектив, залучаючи до активної діяльності сором'язливих чи несміливих. У рольових іграх виховується свідомість, дисципліна, взаємодопомога, уміння відстояти свою точку зору. Визначаються такі основні правила рольової гри:

- дошкільнику пропонується поставити себе в ситуацію, яка може виникнути за межами дитячого садка, в реальному житті. Це може бути все, що завгодно: від зустрічі знайомого на вулиці до більш складної ситуації;
- дошкільнику необхідно адаптуватися в даній ролів потрібній ситуації. В одному випадку він може грати сам себе, в іншому його доведеться взяти на себе уявну роль;
- учасникам рольової гри необхідно поводитись таким чином, ніби все відбувається в реальному житті, їх поведінка має відповідати ролі, яку вони виконують;
- учасники гри повинні сконцентрувати свою уваг на комунікативному використанні одиниць мови, а не на звичайній практиці їх відпрацювання та закріплення в мовленні.

Структура рольової гри складається з трьох основних компонентів: ролі, вихідної початкової ситуації та рольової дії.

Приклади рольових ігор:

1. «What is this?»

Педагог роздає картки, які видно тільки через маленький отвір. Дошкільникам показують один одному картинки та питають «What is this?» Вони складають питання "Is it a....?" доки не відгадають прете.

2. «What I go to London…»

Хто-небудь з учнів говорить «What I go to London I shall take a suitcase with me».

Друга дитина : «What I go to London I shall take a suitcase with me». Кожна дитина повторює і добавляє ще свій предмет.

3. The Seven Families Game.

В гру можуть грати від 4 до 25 дітей. На картках описано 7 сімей. Дошкільникам дається картка. Завданням гри є знайти іншого числа сім'ї. Для цього треба рухатися кімнатою, задаючи різні запитання.

Отже, рольова гра – це навчання в дії, що як відомо підвищує якість навчання. Ситуація спілкування, що моделюються в рольовій грі, дозволяють наблизити мовленнєву діяльність на уроці, до реальної комунікації, дають можливість використовувати мову як засіб спілкування.

Серед великої різноманітності ігор особливе місце, на наш погляд, займають буквені ігри /Word Games/. Під буквеними іграми ми розуміємо своєрідні загадки, в яких потрібно відгадати слово або фразу, написані незвичним способом. Для відгадки необхідно провести комбінаторні перетворення з буквами – змінити їх послідовність, розміщення відносно одна одної, порядок читання, додати або вилучити окремі букви. Такі розважальні ігри мають різні назви – розважальні, інтелектуальні, словесні, тестові ігри, буквені задачі. Вони входять в розряд розважальної енігматики (ainigmatos (гр.) – загадка) або Language Puzzles.

Буквені ігри розширюють ерудицію, вчать працювати зі словником, дають можливість тренувати пам'ять, заглиблюватися в тонкощі мови, але при цьому не втрачають своєї розважальності. У ці ігри грають з метою змагання, групами, індивідуально, в письмовій чи усній формі, із застосуванням наочності (частіше образотворчої – графічної, друкованої, символічної) або без неї.

Розглянемо буквені задачі. Анаграма (англ. Anagram Game – перестановка букв) – це слово або словосполучення, утворене перестановкою букв, які складають інше слово чи словосполучення. Вона була відкрита у третьому столітті до н.е. грецьким граматистом і поетом Лікофроном. Приклади анаграми: колба – бокал, карта-карат-катар. Існують фрази, що складаються з анаграм (блок анаграм). Приклади анаграм в англійській мові: team-meat-mate.

Паліндром (від гр. palendromeo – біжу назад) – слова, які читаються однаково зліва направо і справа наліво. Наприклад: піп, наган. Приклади паліндромів англійською мовою: dad, Anna, refer.

За переказами в Константинополі у візантійському храмі Софії на мармуровій купелі було вирізано такий паліндромний вислів НИСПОНАНОМИМАТАМИМОНАНОПСИН. Це означало «Обмивайте не тільки лице своє, але й ваші гріхи».

Метаграма (англ. doublet від гр. meta – між, після, через, gramma – буква) – загадка, в якій одна буква слова замінюється іншою. Складається ланцюжок метаграм, який з'єднує задані слова. Задані слова можуть також відгадуватися за ознаками, які сформульовані в рифмованому тексті, причому в змісті такого завдання вказані букви, зміна яких міняє смисл слова. Найбільш поширеною є метаграма із звичайним текстом, а не рифмованим. Винахідником метаграми вважається відомий англійський письменник Льюіс Керрол.

Найпростішим видом метаграми є гра, знайома з дитинства – «зіпсований телефон» (Gossip), за правилами якої ведучий пошепки передає повідомлення першому гравцеві, а той передає його наступному по колу. Останній гравець голосно говорить, що він почув, і майже напевно це буде зовсім не те, що сказав ведучий першому гравцеві.

Логогриф (від гр. logos – слово, grithos – загадка) – буквена гра, в якій треба відшукати загадане слово і утворити від нього нові слова шляхом перетворення і відкидання окремих букв або складів.

Друга група: головоломки (Puzzles).

На відміну від буквених задач головоломки вводять елемент складності в розгадування задуманих слів. Це особливе розташування слів, які відгадуються, – у вигляді квадрата фігур, ланцюжка, драбини, або комбінація малюнків, знаків, умовних позначень і т.п. Суть операції в головоломках полягає у відгадуванні слів, фраз за умови їх правильного, відповідно задуманому, розташування відносно один одного (кросворди) або у відгадуванні намальованих чи зашифрованих слів або фраз (ребуси).

Кросворд (від англ. Cross-Word – слова, які перехрещуються) – гра, яка полягає в заповненні буквами рядів-клітинок, що перехрещуються так, щоб по горизонталі і вертикалі вийшли задані за значенням слова. Про популярність цієї гри говорить той факт, що у Великобританії проводяться чемпіонати на першість країни з розв'язання кросвордів, а також фіксуються рекорди по складанню кросвордів, що мають найбільшу кількість клітинок, виходять спеціальні видання. Автором першого кросворда є англієць Arthur Wynne, який

опублікував свій кросворд 21 грудня 1913 року.

Чайнворд (від англ. chain – ланцюжок, word – слово) – різновид кросворда, в якому слова розміщені одне за одним. Кінець попереднього слова є початком наступного. Слова, які потрібно вставити, можуть бути зашифровані малюнками, ребусами і т. п.

Файнворд (від англ. fine- точний, word – слово) складається з декількох клітинок, заповнених буквами, – ключа до розгадки. З частини букв, розміщених у клітинках, складається якесь слово, сполучення слів або речення. Ключ служить для розгадування файнворда.

Ребус – гра-загадка, в якій слово, що шукається, або фраза зображені комбінацією букв, фігур, знаків.

Арифмогриф (англ. Word Arithmetic – від гр. arythmos – число, rhythos – загадка). Мета гри – відгадування слів чи тексту, де букви зашифровані цифрами. Одна цифра замінює іншу в алфавіті від 0 до 9. Наприклад: слово PENCIL в цифровому зображенні читається як набір цифр 5432181, слово girl – як 80114 і т.п.

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T
U	V	W	X	Y	Z				

Третя група: шаради (англ. Charade – від фр Charade I – загадка) – гра, в якій загадане слово ділиться на частини, які являють собою окремі слова, що відгадуються за вказаними значеннями, а також загадка, що подається в образних сценах. Англійське слово CHARADE означає: акторська гра, до якої звертаються для зображення значення смислозначимих частин, з яких складається слово.

Важливу роль у навчанні іноземної мови відіграють також пісні. Адже музика безпосередньо впливає на почуття дитини, формує її моральний обік, закладає основи культури майбутньої людини. Сприйняття музики тісно пов'язано з розумовими процесами, потребує слухової уваги, спостережливості вміння слухати, порівнювати, оцінювати. Як і ніші види мистецтва, музика має пізнавальне значення. Слухаючи музику, діти про-своєму уявляють художні образи, в результаті чого народжується їх творча уява.

Пісня – це яскрава образна форма поглибленої уяви про навколишню. Дійсність. Виконання пісні викликає у дитини позитивне відношення до всього прекрасного, доброго. Практика показує, що вивчення пісні на уроці іноземної мови прививає учням інтерес до мови, до країни, мов якої вивчається, до її культури. Пісня допомагає внести в урок елемент святковості, який так потрібен дітям.

При використанні пісень на уроці англійської мови відбувається знайомство дітей зі світом музики, де музика виступає засобом естетичного виховання; Навчаючи старших дошкільників, успішним є поєднання музикального і ритмічного компонентів з ігровою діяльністю.

До розряду музичних і рухливих ігор відносять так звані пісні – вправи або пісні-ігри, які можуть бути граматично чи лексично направленими. З одного боку вони сприяють активізації емоцій і емоційної пам'яті учнів, а з другої – включають необхідні для навчання одиниці монологічного та діалогічного мовлення. Для пісень-ігор характерна велика частота повторення граматичних структур при незначній зміні лексичного

складу. Вони являються хорошим матеріалом для введення і закріплення і опорою для подальшої активізації діяльності ст. дошкільників з вивченим матеріалом в мовленні. Пісні-ігри в основному не великі, тим самим вони економічні при плануванні уроків, вони легко запам'ятовуються дошкільнятами.

А зараз наведу кілька прикладів музичних ігор для старших дошкільників.

Пісня-гра "Looby – Loo"

Метою цієї гри є активізувати використання назв людського тіла, дієслів руху. Діти стають в круг беруться за руки і співають:

Here we go Looby – Loo, (повільно йдуть до центра кола, піднімаючи руки вверх)
Here we go Looby –Light, (повертаються назад)
Here we go Looby – Loo, (знову до центру)
All on a Saturday night. (знову повертаються)
I put my right hand in,
I put my right hand out,
I put my right hand a shake, snake, snake
And turn myself about…

Пісня-гра "The Farmer in the Dell"

Метою гри є активізувати лексику по темі "Сім'я". Діти стають в коло, в центрі – фермер. Діти зором, лескаючи в долоні співають:

The farmer in the Dell,
The farmer in the Dell,
Hey-ho, o-derrio,
The farmer in the Dell,

Потім фермер вибирає іншого ведучого, він співає разом з дітьми:

The farmer takes a Wife,
The farmer takes a Wife,
Hey-ho, o-derrio,
The farmer takes a Wife

Тепер Wifec стає в центр кола, а діти далі співають, використовуючи інші слова даної теми.

Отже, музичні і рухливі ігри побудовані на тому лексико-граматичному матеріалі, який вивчається дітьми. Музичний компонент, який лежить в основі даних ігор, сприяє невимушеному запам'ятовуванню і кращому засвоєнню навчального матеріалу. Використання музики і ритміки на уроці підвищує емоційний тонус дошкільнят, знімає монотонність і фізичну напругу, дозволяє переключити увагу дітей з одного виду діяльності на інший і, як результат, ефективно використовувати час уроку і мати високі результати навчання.

Висновок. Таким чином можна зробити висновок, що ці ігри можуть бути використані вчителями дитячих садків та молодших школярів і служити для підвищення мотивації у навчанні.

Перспективи подальшого дослідження Як відомо, завтрашній день – це сократичне суспільство, запальна комп'ютерна освіченість та міжнародні зв'язки. Щоб діти почувалися впевнено в цьому середовищі, їм потрібно забезпечити відповідну підготовку. На сьогоднішній день учнів не задовольняє сума знань, їм потрібні практичні навички володіння іноземною мовою в різноманітних ситуаціях, наближених до реальних. Суспільству не потрібні роботи з механічними знаннями, воно потребує критично і творчо мислячих громадян.

Психологи називають гру" серйозним заняттям". Адже вона має велику значущість. В процесі гри учень формується як суб'єкт діяльності. Працюючи в школі, я дійшла висновку, що гра як організована дія з молодшими школярами, виклика наругу емоцій і розумових зусиль учня і передбачає прийняття швидкого рішення і реакції: що сказати і як зробити? Пошук відповіді на це запитання загострює розумову діяльність учня, розвиває кмітливість. А знання, набуті в результаті розумових та фізичних зусиль, більш міцні ніж одержані в готовому вигляді, тому я вважаю гру актуальною.

ЛІТЕРАТУРА

1. Задорожній О.Т. // Слово знайко. – 2001. № 5.
2. Капітанчук Т.В. Рольова гра як резерв підвищення якості та ефективності навчання іноземних мов // Англійська мова та література. – 2003. № 31. – с. 2-7.
3. Квасова О.Г. Музичні та рухливі ігри для вивчення англійської мови на початковому етапі // Іноземні мови – 2000 - № 4. – с. 15-17.
4. Кувшинов В.І. Ігри на уроках англійської мови. // Іноземні мови. – 1995. - № 1. с. 26.
5. Майстренко С.В. Рольові ситуаційні ігри // English. – 2000. № 37. – с. 4.
6. Німчук Г.Б. Розважально-пізнавальні ігри на уроках англійської мови.// Англійська мова та література. – 2003. - № 28. – с. 12-15.
7. Савченко О.Ю. Використання буквених ігор в навчанні англійської мови. // Іноземні мови. 2001 - № 1. с. 34-40.
8. Черниш В.В. Пісенні ігри англійською мовою // Іноземні мови. – 2000 – №3. с. 43-46.
9. Hadfield J.. Elementary Communication Games // Nelson. – 1984.

In this article a playing activity in the process of foreing language studying by preschool children is shown. The game have a quality what an assist a development communication skill and knowledge of children. Afew games what we must use to teach foreing language are depicted.

Key words: *game, playing activity, communication, a pre-school children.*

УДК 373.3.016:811.161.2(07) **Л.В. ЛУК'ЯНИК, А.П. КАРДАЧ**

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОПРАЦЮВАННЯ НАРОДОЗНАВЧИХ ТЕКСТІВ НА УРОКАХ ЧИТАННЯ

У статті з'ясовано теоретичні основи опрацювання народознавчих текстів на уроках читання, їх значення у формуванні особистості учнів початкових класів.

Ключові слова: *народознавчі тексти, уроки читання, мовленнєвий розвиток, учні початкових класів.*

Постановка проблеми. В умовах розбудови України як суверенної держави перед школою стоїть складне і відповідальне завдання – виховати національно свідоме підростаюче покоління. Сучасна школа здійснює це як на уроках, так і в позаурочний час, використовуючи могутню систему виховного впливу, що спрямована на формування та розвиток ціннісного ставлення особистості до минулого свого народу, його традицій, культури, духовної спадщини. Такою формою впливу є народознавчий матеріал, застосування якого створює сприятливі умови для подолання бездуховності нашого суспільства, відродження та розвитку національної культури.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Необхідність теоретичного обґрунтування національних основ виховного процесу переконливо доведена в працях класиків педагогіки, діячів української культури і відомих філософів минулого, передусім - М.Бердяєва, Г.Ващенка, В.Винниченка, М.Грушевського, Б.Грінченка, М.Драгоманова, С.Русової, Г.Сковороди, В.Сухомлинського, К.Ушинського, Д.Яворницького та ін. Проте зміст, форми, методи виховання учнів початкових класів на традиціях рідного народу залишаються недостатньо розкритими в педагогічній теорії і практиці. Цілісна система виховання школярів на народознавчих текстах у педагогічній літературі висвітлена вкрай недостатньо. З цієї проблеми останнім часом з'явилося чимало праць істориків і філософів, але вони, як правило, носять щодо педагогіки опосередкований, загальний характер (К. Булашев, Я. Володимирський, О. Забужко, М. Жулинський, В. Іванишин, С. Павлюк, М. Попович, В. Сверстюк, О. Субтельний, В. Шинкарук, В. Яремчук та ін.). Проблема формування соціокультурного середовища є актуальною у наш час. Особливо гостро стоїть вона в початковій школі, оскільки – це первинний етап адаптації дитини в соціокультурному середовищі. У народознавчій спадщині вбачали загальнолюдські цінності, розглядаючи національні здобутки українського народу як складову золотого фонду вселюдської культури Б.Грінченко, М.Костомаров, П.Куліш, І.Нечуй-Левицький, І.Франко, Т.Шевченко та інші прогресивні представники українського народу. Г.Ващенко, О.Духнович, А.Макаренко, В.Сухомлинський, К.Ушинський підкреслювали, що педагогічний вплив національно-культурних традицій на формування особистості дитини неперевершений.

На сучасному етапі розвитку педагогічної науки окремі аспекти виховання учнів загальноосвітніх шкіл на національних культурних традиціях українського народу розглядались у дослідженнях А.Бойко, Р.Дзвінки, О.Дубасенюк, П.Ігнатенко, В.Кузя, Ю.Руденко, М.Стельмаховича, В.Струманського, В.Попружного, Г.Шевченко. Однак педагогічний потенціал народознавчого матеріалу у початковій школі остаточно не розкритий.

Постановка завдань. Мета статті - теоретично обґрунтувати основи опрацювання народознавчих текстів на уроках читання, їх значення у формуванні особистості учнів початкових класів.

Виклад основного матеріалу. Зазначимо, що народознавчі тексти є природним стимулюючим фактором шкільного навчально-виховного процесу. Можливості його важко переоцінити, якщо співвіднести із сучасними завданнями гармонійного розвитку молодших школярів в умовах гуманізації початкової освіти. Саме в школі прищеплюється повага до свого народу, його історії, культури, закладаються основи цілісного внутрішнього світу особистості, її національної самосвідомості, народного світогляду, емоційної культури.

З перших днів перебування в школі потрібно вводити дітей у світ культурно-історичних надбань рідного народу. Глибоке засвоєння рідної культури, історії як цілісності духовного життя народу – одна із найголовніших умов формування активно-творчої особистості. Таким чином, застосування народознавчого матеріалу на таких уроках дає всі можливості для розвитку уявлень про минуле українського народу в усіх аспектах (вивчення побуту, традицій, обрядів, усної народної творчості та ін.), а розуміння минулого дає підстави для свідомого сприйняття теперішнього та майбутнього свого народу, нації, держави.

Вивчення педагогічної літератури дало змогу нам визначити загальні вимоги, якими слід керуватися під час добору народознавчого матеріалу до уроків:

1. Дібраний матеріал необхідно піддати дидактичній обробці з урахуванням вікових особливостей молодших школярів і загального рівня їхньої підготовки.

2. До змісту уроків доцільно включати такий народознавчий матеріал, який би давав учням елементарні соціокультурні знання, розкривав істотні ознаки об'єктів живої та неживої природи, пояснював би у доступній

ЗМІСТ

Ясногурська Л.М., Погонюк Н.А. Класифікація українських та англійських фразеологізмів із концептом «Щастя – Нещастя» ……. 3
Ясногурська Л.М. Структурно-семантичні особливості репрезентації концепту «Love» в сучасній англійській мові…… 7
Мороз Л.В., Мороз Н.М. Концептуалізація «Ненависті» в українській та американській мовних свідомостях…….. 13
Ясногурська Л.М. «Кохання» як лінгвокультурний концепт в сучасній англійській мові…….. 18
Мороз Л.В. До питання художньої об'єктивації рольової лірики…….. 22
Мороз Л.В. Теоретичні аспекти рольової лірики …… 23
Романюк С.К., Захожа А.Ю. Вивчення англійської мови в рамках нової української школи…… 26
Дуброва А.С., Чорнобай І.А. Теоретичні основи професійної компетентності майбутніх вихователів з правом навчання англійської мови дітей дошкільного віку: акмеологічний підхід……. 29
Данілова Н.Р., Миронець І.В. Особливості вивчення англійської мови у закладах дошкільної освіти… 31
Мороз Л.В., Деркач Т.В. Початковий етап вивчення німецької мови в умовах нової української школи: компетентнісний підхід……. 33
Василькевич С.С., Денейчук М.О. Особливості інклюзивного навчання в країнах Європи та України... 35
Павелків К.М., Господариско А.А. Сучасні методи навчання дітей дошкільного віку іншомовного спілкування …… 37
Ясногурська Л.М., Шеремет М.С. Важливість вивчення англійської мови дітьми дошкільного віку…… 41
Лук'яник Л.В., Ткачик А.Ф. Народознавчий підхід у навчанні та вихованні учнів початкових класів на уроках читання ……... 43
Іванова Л.І., Ткач Т.В. Реалізція літературознавчого принципу на уроках літературного читання …... 45
Лук'яник Л.В., Чуприк А.В. Теоретико-практичні основи формування діамонологічної компетенції учнів початкових класів ……. 48
Павелків К.М., Сахарчук І.В. Особливості вивчення іноземної мови дітьми дошкільного віку…… 50
Юркевич Ж.В. Використання прислів'їв і приказок на уроках англійської мови у школі…….. 53
Павелків К.М., Лавренюк В.М. Актуальність вивчення англійської мови дітьми дошкільного віку…… 57
Іванова Л.І., Захожа А.Ю. Робота з дитячою книгою в умовах організації освітнього простору нової української школи …….. 60
Ковалюк В.В., Антонюк О.В. Специфіка використання евристичних методів навчання молодших школярів у процесі вивчення англійської мови…… 63
Лук'яник Л.В., Тукурєєва Т.В. Інтегроване навчання у змісті початкової освіти ……... 65
Ткачук О.С., Нечипорчук В.І. Інтеграція навчальної діяльності на уроках образотворчого мистецтва в початкових класах ……. 67
Романюк С.К., Хаєцька О.В. Інноваційні технології у вивченні англійської мови у початковій школі 71
Ясногурська Л.М., Ничипорук М.А. Впровадження гри у процесі навчання іншомовної лексики у початковій школі …… 74
Іванова Л.І., Хаєцька О.В. Особливості організації педагогічного керівництва формуванням самостійного читача у системі класного та позакласного читання ……. 77
Данілова Н.Р., Губеня А.О. Вплив дидактичних ігор з англійської мови на розвиток інтелекту дошкільників …….. 81
Романюк С.К., Долід Т.Г. Використання lego-технології під час уроків англійської мови в освітньому просторі початкової школи…… 85
Романюк С.К., Басюк Ю.С. Використання комп'ютерних ігор для вивчення англійської мови в ЗДО ... 87
Ковалюк В.В., Жовнір А.О. Використання ігрового методу на заняттях англійської мови у закладі дошкільної освіти …… 90
Мороз Л.В., Мулик Д.В. Методи навчання дітей дошкільного віку іноземної мови ……. 92
Романюк С.К., Кирушок В.А. Казка та її роль на уроках англійської мови в початкових класах …… 97
Іванова Л.І., Шевчук М.М. Дидактична гра як дієвий метод організаціїї літературознавчої діяльності молодших школярів на уроках літературного читання …… 99
Ясногурська Л.М., Гачкевич О.В. Кейс-метод на заняттях з іноземної мови за професійним спрямуванням у процесі навчання студентів немовних спеціальностей у ВНЗ …….. 102
Іванова Л.І., Крук Н.В. Особливості прииродознавчого компонента у змісті чинних навчальних програм …… 104
Павелків К.М., Самчук О.Л. Розвиток мовленнєвої англомовної активності дітей дошкільного віку засобами гри …….. 107

Лук'яник Л.В., Кардач А.П. Теоретичні основи опрацювання народознавчих текстів на уроках читання …… 111
Ясногурська Л.М., Кондюк І.Р. Використання музики на заняттях з англійської мови в закладах дошкільної освіти …….. 113
Ковалюк В.В., Почтарук О.О. Значення сюжетно-рольової гри на заняттях з іноземної мови …….. 116
Ясногурська Л.М., Кононюк В.В. Абревіатури сучасної англійської мови як складова молодіжного інтернет-сленгу…… 118
Лук'яник Л.В., Бармак А.М. Виразне читання як навчально-методична проблема …….. 120
Трофімчук В.М., Дмитроца М.Г. Засоби навчання іноземних мов у почат¬ковій школі …… 122
Дуброва А.С., Котирло М.М. Дистанційне навчання англійської мови студентів педагогічних спеціальностей закладів вищої освіти …….. 125
Денисюк Л.В., Ливицький Б.О. Особливості вивчення англійської мови дітьми дошкільного віку з мовленнєвими порушеннями …… 129
Романюк С.К., Проценко Н.Ю. Використання інтерактивних методів навчання на уроках англійської мови…….. 132
Шадюк О.І., Мусійчук Т.А. Педагогічні умови духовно-морального виховання дітей дошкільного віку на заняттях з англійської мови 135
Ковалюк В.В., Танадинка М.Є. Особливості використання музичних римівок у процесі вивчення англійської мови дітьми дошкільного віку …….. 137
Ясногурська Л.М., Гром'як Л.Т. Іноземна мова з раннього дитинства: вимога часу чи необхідність …. 140
Денисюк Л.В., Ковлєва Д.В. Прості способи покращити розмовну англійську і подолати мовний бар'єр……. 142
Трофімчук В.М., Корецька Т.С. 8 порад, як вчити англійську мову за допомогою музики …….. 144
Трофімчук В.М., Почтарук Ю.О. Значення вивчення англійської мови дітьми дошкільного віку …… 147
Лук'яник Л.В., Конончук Ю.О. Система роботи над засвоєнням учнями початкових класів граматичного поняття «Прикметник» ……. 150
Лук'яник Л.В., Мись К.Ю. Вивчення частин мови в початковій школі на засадах компетентнісного підходу…….. 152
Михальчук Н.О., Івашкевич Е.Е. Art translation and the category of expressivness in this estetic paradigm……. 154
Івашкевич Е.З., Яцюрик А.О. Cognitive psychology and the concept of social intelligence …….. 158
Сіранчук Н.М., Скопа Н.М. Формування географічної компетентності учнів під час вивчення курсу «природознавство» в учнів початкових класів…….. 164
ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ……... 167
ЗМІСТ…… 169

Наукове видання

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІЛОЛОГІЇ ТА МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН

Збірник наукових праць

Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету

Заснований у 2009 р.

Відповідальний редактор збірника Петрівський Я.Б.
Відповідальний за підготовку збірника до видання Мороз Л.В.
Технічний редактор Ковалюк В.В.
Комп'ютерна верстка Ковалюк В.В., Краля І.В, Ясногурська Л.М.

Підписано до друку 27.11.2018 р.
Формат 60х84 1/8. Папір офсетний № 1. Гарнітура Times New Roman. Друк різографічний.
Ум. друк. арк. 24,02. Обл. вид. арк. 17,39 Замовлення № Наклад 120.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Пластова, 31
Рівненський державний гуманітарний університет.

Віддруковано в редакційно-видавничому відділі
Рівненського державного гуманітарного університету
33028 м. Рівне, вул. С.Бандери, 12, тел. 26-48-83

А – 43 Актуальні проблеми філології та методики викладання гуманітарних дисциплін: Збірник наукових праць. Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. — Рівне: РДГУ, 2018. — 172 с.

ISBN 966 — 7281 — 09 — 03.

Збірник наукових праць містить статті з актуальних проблем викладання іноземної мови, філології, теоретико-методологічних, культурологічних, літературознавчих, мовознавчих проблем спілкування.

Матеріали можуть бути корисними для науковців, працівників навчальних закладів, викладачів та студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

УДК: 81'243
ББК 81.2